

Motion till riksdagen

1987/88:So20

av Daniel Tarschys m. fl. (fp)

med anledning av prop. 1987/88:147 om tvångsvård
av vuxna missbrukare , m. m.

I propositionen föreslås att en ny lag ersätter lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall. Vissa förändringar föreslås i förhållande till den nu gällande lagen vad gäller villkoren för att tvångsvård skall få beslutas. Bl. a. skall hänsyn i framtiden tas även till sociala skadeverkningar av missbruket. Lagen föreslås få obligatorisk tillämpning och längsta vårdtid blir sex månader.

Socialberedningens betänkande ger en värdefull belysning av aktuella tendenser inom missbruket. Vad gäller effekterna av olika vårdinsatser är kunskaperna dock ännu bristfälliga. Statsrådet erinrar om att socialberedningen konstaterat att "få uppföljningsundersökningar om tvångsvårdens resultat och effekter för olika grupper av missbrukare" har gjorts. Statsrådet avser "att återkomma till regeringen med förslag om att delegationen för social forskning får i uppdrag att lämna förslag till ett forskningsprogram inom området". Det är bara att beklaga att så inte skett tidigare. Från folkpartiets sida har vi länge arbetat för en vidgad forskning på detta område.

Länsstyrelsen har i dag ansvaret för utredning och ansökan i ärenden om vård enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall. Denna ordning föreslås bestå. Socialnämndens roll föreslås vara av utredande karaktär efter uppdrag från länsstyrelsen. Detta överensstämmer med majoritetens uppfattning i socialberedningen. Flera representanter i utredningen, bl. a. folkpartiets, har dock reserverat sig häremot och förespråkat ett ökat ansvar för socialnämnden. Remissyttrandena har också uppvisat stor oenighet i denna fråga.

Enligt propositionen bör länsstyrelsen ha ansvar för utredning och ansökan för att trygga en enhetlig rättstillämpning. I propositionen anförs att länsstyrelsen bör ha ovan beskrivna ansvar då förslaget om att även missbrukets sociala skadeverkningar skall beaktas ställer "stora krav på de myndigheter som har att handlägga frågor om beredande av vård. Det är därför angeläget att det finns ett regionalt organ som kan leda tillämpningen mot större enhetlighet och en mera kvalificerad prövning."

Rättssäkerhet och likformighet i tillämpningen av lagen bevakas av förvaltningsdomstolarna. Kammarrätten i Stockholm konstaterar: "Länsstyrelsens medverkan torde inte behövas för att erforderlig rättlikhet skall nås utan sådan bör skapas genom domstolarnas praxis." Folkpartiet anser därför

att det inte finns några tungt vägande skäl till förmån för den nu föreslagna ordningen.

Socialnämndernas ingående kännedom i de enskilda fallen och länsrättens ansvar för bedömning utifrån lagtexten bör ge en god grund för korrekt hantering av ärenden om tvångsvård. Folkpartiet föreslår därför att socialnämnderna får ansvar såväl för utredning som ansökan till länsrätten.

Vård med nuvarande lagstiftning kan pågå i högst fyra månader. Socialberedningen konstaterade att denna vårdtid inte alltid räcker för att motivera till fortsatt vård. Beredningen förespråkade därför en längsta vårdtid på sex månader. Även propositionen och flertalet remissinstanser delar denna syn. Två remissinstanser föreslår en ytterligare förlängning.

Det är svårt att avgöra vilken vårdtid som är lämplig för att lagens syften skall uppnås. För de yngre åldersgrupperna har det t. ex. i många fall visat sig vara motiverat med längre vårdtider än för andra. Ibland har omhändertagande under en längre tid varit en förutsättning för att skapa motivation. Vi ansluter oss till propositionens förslag om en förlängning av maximitiden till sex månader. Erfarenheterna av den förlängningen bör därefter kunna ge grund för fortsatta överväganden om vårdtidens längd.

I propositionen föreslås att "LVM-vård skall även i fortsättningen lämnas genom hem som drivs av landstingskommuner eller kommuner". Det anförs vidare att den som vårdas så snart som möjligt skall lämna LVM-hemmet för att vårdas i annan form. Den enskilde kan då placeras på vårdinstitution med enskild huvudman. Det kommunala hem där den vårdade intagits enligt LVM behåller då det formella ansvaret enligt lagen.

Regeringens syn på frivilligorganisationernas verksamhet framstår i propositionen som oklar. Det sägs att organisationerna gör betydande insatser för missbrukarna, att "organisationerna har sin största betydelse när det gäller att förebygga att missbruksproblem över huvud taget uppkommer" och att "frivilligorganisationernas insatser utgör viktiga komplement till den offentliga vården".

De ideella organisationerna gör betydande insatser. Den offentliga vården är också beroende av detta arbete. En stor andel av behandlingshemmen för missbrukare drivs av ideella organisationer. Dessa organisationer lyckas också ofta i sitt arbete. Frivilligorganisationernas insatser är enligt vår mening inte bara ett komplement, en andra klassens vårdform, utan en förutsättning för en fungerande missbrukarvård.

Enligt bland annat LVU kan vården bedrivas i enskild regi. I enlighet med denna lagstiftning och mot bakgrund av de positiva resultat som kan uppvisas av de ideella organisationerna bör det vara möjligt även för enskilt drivna vårdhem att ha ansvar för vård enligt LVM.

Hem för särskilt noggrann tillsyn, de nuvarande § 18-hemmen, bör dock även i fortsättningen bedrivas i kommunal regi beroende på de långtgående tvångsåtgärder som får tillgripas på dessa institutioner.

I propositionen redovisas vissa överväganden om statsbidragen till missbrukarvården. Dessa är för närvarande bundna av ett avtal som gäller t. o. m. 1989. Effekterna av det nuvarande systemet skall granskas av RRV. Vi utgår från att regeringen, när denna utvärdering är färdig, tar initiativ till

överläggningar med de övriga politiska partierna innan förhandlingar upptas om statsbidragssystemets fortsatta utformning. I avvaktan härpå avstår vi nu från ställningstaganden och yrkanden i denna fråga.

Mot. 1987/88
So20

Hemställan

Med anledning av vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen beslutar att socialnämnden skall ha ansvar för såväl utredning som ansökan till länsrätten enligt LVM,
2. att riksdagen beslutar att även enskilt drivna vårdinstitutioner skall få ha ansvar för LVM-vård.

Stockholm den 20 april 1988

Daniel Tarschys (fp)

Per Arne Aglert (fp)

Ingrid Ronne-Björkqvist (fp)

Lennart Alsén (fp)

